

“Ben bilmem eşim bilir”

Yrd. Doç. Dr. Metin Ersoy / Havadis

01.06.2014

--- Bizler televizyon ekranlarında eğlenip uyuşurken, diğer tarafta hayat devam ediyor ve düşünmemiz, eleştirmemiz, sorgulamamız gereken olaylar akıp gidiyor

Medyanın özellikle de televizyonların işlevleri arasında gösterdiğimiz en önemli görevleri arasında “eğlendirmenin” olduğunu söyleyebiliriz. İnsanları mutlu etmek, günlük yaşamın stresli ve sıkıcı ortamından uzaklaştırmak için eğlendirme işlevini yerine getiren medya, zaman zaman bu görevini abartıyor. Bazen abartmakla da kalmıyor, insanları kendi yarattığı gerçekliğin veya cümbüşün içerisine çekerek bir şekilde hayatı sürekli bir eğlence durumunda yaşamamıza olanak sağlıyor. Bizler televizyon ekranlarında eğlenip uyuşurken, diğer tarafta hayat devam ediyor ve düşünmemiz, eleştirmemiz, sorgulamamız gereken olaylar akıp gidiyor.

Eğlence odaklı yayıncılık

Az önce bahsetmiş olduğum eğlence odaklı yayıncılık anlayışı medyanın neredeyse tüm alanına yayılmış durumdadır. Yaşadığımız coğrafyada eğlence ihtiyacımızın çoğunu televizyon ve internetten karşıladığımız için özellikle televizyonlar yayıncılık anlayışlarını eğlendirme üzerine inşa etmiş durumdadır. İnternet genel ve çeşitli içerikler barındırdığı için yalnız başına medya olarak tanımlayamayız. O yüzden bu yazıda televizyonların eğlence odaklı yayıncılık anlayışı üzerine bazı noktalara dikkat çekmek istiyorum.

200’den fazla program

Televizyon ekranlarına gelmeye başladığı günden bu yana, 200’ün üzerinde yayımlanan bir eğlence programından bahsetmek istiyorum. Sunuculuğunu aktör, tiyatro oyuncusu İlker Ayrik yapıyor. Yarışma programının adı: “Ben Bilmem Eşim Bilir”. Türkiye'nin ulusal bir televizyon kanalında yayımlanan eğlence programı, temelde çiftlerin rakipleriyle yarışması üzerine kuruldu. 19 Temmuz 2012 tarihinde ilk kez ekranlarla buluşan program, seyircilerden olumlu not almış olacak ki halen daha yayımlanmaya devam ediyor. Çiftlerin bir birini ne kadar tanıdığını veya tanımadığını da gösteren yarışma programında oynanan oyunlar zaman zaman mantıksız görünse de izleyicileri eğlendirmeyi başarıyor.

Maliyetler yüksek

Oynanacak oyunlarla ilgili çiftler tahminlerde buluyor ve oyun sonunda tahminini tutturan veya söylediğini gerçekleştiren çift puan kazanıyor. Bu kısımda önemli olan oynanan oyunla ilgili olarak fazla veya çok yapmak değil tamamen stratejik şekilde hareket ederek, eşinin de kapasitesini göz önünde tutarak tahminlerde bulunmak. Tabii yarışmacılar çoğu zaman stüdyodaki seyircilerin ve sunucunun da üstelemesi sonucu uçuk veya komik tahminlerde bulunabiliyor. Yarışma programı yaz aylarında yayımlandığı için mi yoksa seyirciye sevdirmek için mi bilinmez ilk başlarda hafta içi her gün yayımlanıyordu. Cuma günü de finale kalan yarışmacılar tekrar aralarında yarıştıktan sonra otomobil kazanıyordu. Bu günlerde ise sadece hafta sonları yayımlanıyor ve yarışmacılara otomobil vermeye devam ediyor. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kaliteli eğlence programı yapan fazla televizyon kanalı olmadığı için birçok kişi söz konusu yarışmayı izliyor. Zaten bu kadar yüksek maliyetteki bir yarışma programını karşılayabilecek bir televizyon sektörümüzün olmadığını da vurgulamalıyız.

“Yaparım Bilirsin”

Bu bilgilerden sonra gelelim Ben Bilmem Eşim Bilir isimli yarışma programının analizine. Hedef kitleye kendini sevdiren ve kabul ettiren bir programın elbette yaptığı bazı uygulamalar vardır. Zira İlker Ayryk'ın sunduğu programın seyirciden aldığı reyting sonrası, bir başka ulusal kanal da aynı saate Behzat Uygur'un sunuculuğunu yaptığı “Yaparım Bilirsin” isimli programını yerleştirmişti. 39 bölüm çekip yayın hayatına son verilen Yaparım Bilirsin, Ben Bilmem Eşim Bilir ile benzerlikler içerdiği için eleştiri de almıştı. İşin bir başka boyutu Yaparım Bilirsin patentli bir programdı ancak Türkiye'ye söz konusu format gelirken bir takım değişiklikler yapılmıştı. Örneğin orijinal formatta kadınlar eşleriyle ilgili tahminlerini temsili bir kumar masasında yapıyordu. Bu masada kumarhanede olduğu gibi her yarışmacının fişleri bulunuyor ve oyun açıklandıktan sonra en fazla fişi ortaya koyan ihaleyi alıyor. Oyunu ise sadece ihaleyi alan çift oynuyor. Başarılı olursa kazanıyor, olamıyorsa rakipleri kazanıyordu. Tabii Türkiye'de kumar yasak olduğu için formatı tüm çiftlerin oynadığı bir yarışma haline getirdiler. Sonuç olarak başarılı bir format ortaya çıkmadı.

Fotoğrafınız

İyi bir medya okuryazarı Ben Bilmem Eşim Bilir isimli yarışma programını izlediğinde bazı noktaları fark etmektedir. Yarışmaya dört çift katılıyor. Başvuru formuyla katılan çiftlerin dış görünüşlerine dikkat edildiğini anlıyoruz. Dört çiftin üçü genelde aynı yaş ortalamasına sahip olurken, bir çift ya daha yaşlı ya da başörtülü oluyor. Ben bunu kontenjan diye tanımlıyorum. Yarışmacılardan bir çift daima kontenjandan, diğerlerine göre farklı yaş ve kültürel yapıdan seçiliyor. Eğer söz konusu yarışmanın internet sitesine giderseniz başvuru formunun isminizden önce ilk maddesinin önce "fotoğrafınız" ve "eşinizle birlikte fotoğrafınız" şeklinde düzenlendiğini göreceksiniz. Seçilen yarışmacılardan kadınlar medyanın bize dayattığı ideal kadın profilini temsil ediyorlar. Bakımlı, makyajlı ve zayıf karakterler seçiliyor. Erkeklere baktığınızda ise; atletik vücut yapısına sahip, yakışıklı ve orta kiloda kişiler olmasına dikkat ediliyor.

Değişik roller

Yarışmacı profiliyle ilgili durum bu iken, oyunlara ise şöyle bir anlayış hâkim; erkek ile kadın rolleri değiştiriliyor. Bir başka ifadeyle; toplumun kadına veya erkeğe yüklediği roller yer değiştirilerek oyunların içerisine monte edilmiş. Örneğin erkek yarışmacıların topuklu ayakkabı giydikten sonra bir parkur içerisinde süre tutularak koşması veya kadınların matkap kullanarak panoda işaretli delikleri delmesi gibi. Kadınların havalı tabanca ile hedeflere atış yapması veya erkeklerin çok sık yapmadığı bir iş olan tepsi üzerinde bardak taşıma şeklinde tasarlanan oyunlarda temel amaç rolleri değiştirmek ve oyunu zorlaştırmak.

Özel bir yetenek

Başvuru formunda bir başka dikkat çeken unsur ise, eğlence odaklı yayıncılık anlayışının bir göstergesi gibi; formun son sorusu şöyle: “Sizin veya eşinizin televizyonda sergileyebileceğiniz özel bir yeteneğiniz var mı?” Yarışmacı seçimlerinin ne kadar sübjektif yapıldığını anlıyoruz da özel yetenek yarışması olmayan bir programın, bu tür soru sorması da düşündürücü. Programda iyi yapılan noktaların başında yarışmacıları bir birine düşürmeden yarışmalarına imkân vermek olduğunu söylemeliyiz. Ayrıca oyunların kuralları da katı ve herkese eşit bir şekilde uygulanıyor.